

Editorial předsedy SNN ČLS JEP

Vážené kolegyně a kolegové,

letošní naše AT konference (přesněji: XV. mezinárodní konference Společnosti pro návykové nemoci ČLS JEP a 48. mezinárodní konference AT sekce Psychiatrické společnosti ČLS JEP) nese název Mýty a stereotypy v adiktologii. Ve výboru společnosti jsme vám nabídli několik možných témat, z nichž jste hlasováním vybrali toto téma – téma, které se i nám ve výboru zdá být velmi nosným a inspirativním. Chtěli jsme zaměřit letošní konferenci více k terapeutickému procesu, k diskusi o vlastních obsazích a cílech práce s pacientem, klientem. Připouštím, že při původním návrhu tématu jsme více vnímali přenesené významy slov mýtus a stereotyp a že teprve při následných diskusích jsme naznali, jak bohaté významové souvislosti s naší prací tyto pojmy mohou mít.

Velmi stručně si dovoluji připomenout, že slovo mýtus v běžném jazyce používáme nejčastěji jako výmysl, blud, smyšlenku... A slovo stereotyp často užíváme pro rigidní, opakující se vzorce, ne zcela již přiléhavé situaci. Těmito přenesenými, a snad trochu pejorativními významy obou slov jsme chtěli zaměřit naši společnou pozornost na ty myšlenky a postoje, které v naší práci přžívají, které s sebou přenášíme dále, a které přitom nemusí mít už pevný základ.

Původní významy slov mýtus i stereotyp ovšem zdůrazňují něco, co má základ naopak velmi pevný a hluboký. Řecké slovo mythos, ještě před tím, než bylo dáno téměř do opozice k rozumnému logu, znamenalo symbolické sdělení obsahu, které nebylo snadné vyjádřit přímo. Mýtus přenášel historickou zkušenost předchozích generací. A tento význam mýtu, tedy jako generacemi filtrovaná esence zkušenosti, může být inspirativní hledat a uvědomovat si při naší práci. Zdůrazňuji, že může jít o něco, co má smysl si ponechat.

Původem řecké slovo stereotyp snad znamenalo tisk z trvalého odlitku sazby, odvozeně pak dnes opakovaný a neměnný vzorec. A jak cítíme, tento otisk může být velmi blízký vzoru. Náš mozek má rád stereotypy. Stereotypy umožňují rychle aplikovat sadu řešení daného problému, aniž by se ztrácel čas jeho přílišným analyzováním. Tato rychlost a komplexnost řešení je vykoupena rizikem nepřesnosti – řešený problém může být v podstatné vlastnosti nový a aplikovaný stereotyp může dojít ke špatnému výsledku. Souvislost se stereotypy v naší práci je nabíledni.

Přeji tímto zdar naší letošní konferenci a těším se na společné rozvíjení předchozích významů v adiktologii.

Prim. MUDr. Jiří Dvořáček, 1. místopředseda SNN ČLS JEP